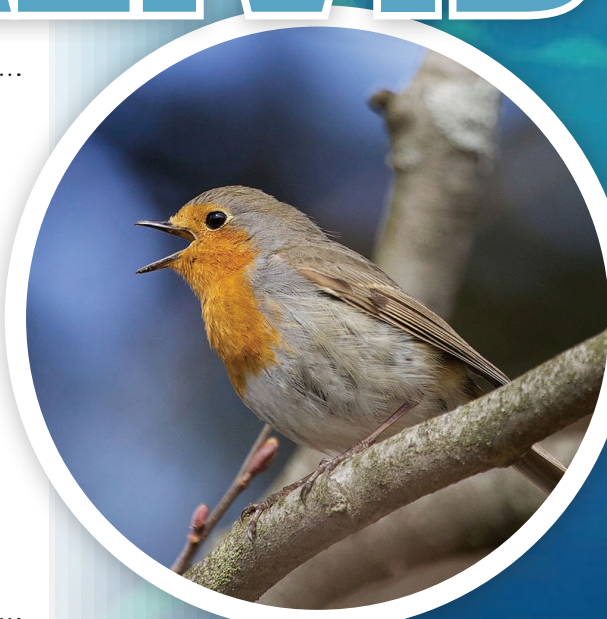

Toskastovnurin undir trýsti:

VEÐURLAGS- BROYTINGAR ÁVIRKA FØROYSKA DJÓRALÍV

- At sjógvurin verður heitari ger, at fiskasløg í køldum sjógvi flýggja longur norður eftir. Samstundis gevur hitin møguleika hjá fiskasløgum í heitum sjógvi at flyta seg longur móti Føroyum, sigur Eyðfinn Magnussen, lívfrøðingur

- Fyri 25 árum síðani vóru eingir bringureyðar í Føroyum, sigur Jens-Kjeld Jensen

Veðurlags-
broytingarnar kunnu
hava oyðileggjandi
avleiðingar
fyri føroyska
toskastovnin

PÆTUR HJALMAR EVENSSON

Um útlátið av vakstrarhúsgassum heldur fram við at veksa, kann tað fáa stóra avleiðingar fyri heimsins plantu- og djóralív. Nógvar djórasløg eru í vanda fyri at doyggja út, um einki verður gjørt fyri at basa veðurlagsbroytingunum, hava granskarar víst á fleiri ferðir.

Ongar ítøkiligar kanningar eru gjørdar um beinleiðis ávirkanina av veðurlagsbroytingunum á føroyskt djóralív. Men tey, ið fáast við djór í Føroyum, vænta nógvar broytingar, og summar broytingar síggjast longu.

Toskurin verður svartiper

Toskurin er dømi um eitt fiskas-

slag, sum er serliga sensitivt yvir fyri hitabroytingum, og avleiðingin av økta hitanum frá veðurlagsbroytingunum kann merkja, at vit koma at síggja minni til toski í føroyskum sjógvi í framtíðini. Mann stúrir fyri, at ein hitabroyting í sjónum uppá eitt stig fer at hava stóra ávirkan, rætt og slætt tí nøringin fer at miseydnast av økta hitanum. Petur Steingrund, fiskifrøðingur og deildarleiðari á Havstovuni, hevur fingist nógvar við stovnsmetingar og atburð hjá fiski, og hann sigur, at toskur á føroyska landgrunninum og á Føroya Banka krevur ein ávisan kaldan temperatur, tá hann gýtur.

- Mann sigur vanliga, at toskur skal helst hava ein gýtingartemperatur, sum er lægri enn seks stig. Á føroyska land-

grunninum liggur hitin millum seks og sjei stig, og á Føroya Banka liggur hann millum 7,5 og 8,5 stig. Hetta er væl heitari, enn tað eigur at vera, og tað kann væntast, at høgi temperatururin fer at ávirka gýtingina hjá toski negativt, sigur Petur Steingrund.

Nebbasildin ávirkar

Eitt annað, sum spælir inn í hesum sambandi, er nebbasildin, sum er umráðandi føði hjá toski. Havstovan hevur áður gjørt kanningar um nebbasildina.

- Nebbasild liggur niðurgrevin í sandinum um veturin. Tá etur hon einki, og tí brúkar hon bara orku. Tess heitari tað er, tess meira orku brúkar hon, og tað ger jú kvaliteten av føði hjá toski og øðrum fiski verri, greiðir Petur Steingrund frá.

Avleiðingin av veðurlags-

broytingunum kann heilt einfalt vera, at tað verður minni av toski, enn tað annars hevur verið vanligt, tí grundarlagið fyri at yvirleva her gerst verri. Tann sama stóðan er galdandi í øðrum toskastovnum í heitaru økjum - tað veri seg vestan fyri Skotland, Írska havinum, Ermarsundi og Norðsjónum.

Umfatandi kanning frá 1994-2008

Ein kanning, sum varð gjørd við havrannsóknarskipinum Magnus Heinason í árunum 1994-2008, staðfesti, at fiskurin undir Føroyum hevði flutt seg. Hannipoula Olsen og Helga Bára Mohr Vang frá Náttúruvísinda-deildini á Setrinum gjørdu kanningina.

Úrslitið av kanningini vísti, at útbreiðslumynstrið hjá summ-

um fiskasløgum varð broytt hesi árini, og hetta var allarhelst orsakað av hitabroytingum í sjónum. Toskurin hevði flutt seg eystureftir um várarnar, tó ikki um heystið. Stóri kongafiskurin hevði flutt seg djúpari og vestureftir, meðan trantkongafiskur hevði flutt seg á grynri vatn og meira eystureftir. Niðurstøðan var, at um hitin í sjónum blívur við at økjast, kann tað órógva vistskipanina í føroyskum sjógvi, so uppáttur størri broytingar fara at síggjast í framtíðini. Líknandi uppfylgjan-
andi kanning er ikki gjørd síðan.

Nýggj fiskasløg

Økti hitin í sjónum rundan um Føroyar skapar grundarlag fyri einari tilgongd frá øðrum fiskasløgum, sum eru vanlig sunnanfyri. Tað er sera sannlíkt, at vit